

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۱۹/۰۲/۰۶

یار محمد تره کی

ایجاد و ادغام ادارات - ضرورت یا فرمایش

درین اواخر به ادامه ادغام و ایجاد ادارات جدید دولتی توجه ام به ادغام اداره مستقل اراضی افغانستان با وزارت امور شهر سازی افتاد. قبل از اینکه به جزئیات و ریشه های این تصمیم تماس گرفته شود لازم است تا نکات چند در مورد ایجاد اداره مستقل اراضی تحریر گردد.

در سال ۲۰۰۹-۲۰۱۰ (۱۳۸۸-۱۳۸۹) اداره همکاریهای بریتانیا یا دی.اف.آی.دی مبلغی را جهت ایجاد یک اداره مستقلی که مدیریت اراضی دولتی را در کشور داشته باشد جدا نمود. مطالعات قبلی نشان دهنده آن بود که مناسبات اراضی در افغانستان یکی از بی عدالت ترین مناسبات اراضی در منطقه است. حتی کشور های چون ایالات متحده و بریتانیا طرفدار یک نوع اصلاحات اراضی در کشور بودند. قابل یاد آور نیست که بزرگترین زمیندار کشور دولت افغانستان است. طی سالهای متمادی وزارت مالیه و بعد از انقلاب ۷ ثور ۱۳۵۷ وزارت زراعت مدیریت اراضی دولتی را بدوش داشت. قبل از این وزارت زراعت و آبیاری دو ریاست املاک و کادستر را در تشکیل خویش داشت که وظیفه مدیریت اراضی دولتی را انجام میداد. تعداد مجموعی ماموران این ریاست ها به بیش از ۷۰۰ تن میرسید (وزارت زراعت و آبیاری). به اساس پروگرام، ایجاد اداره اراضی باعث میشد تا تعداد مامورین تقلیل یابد و موثریت این اداره بیشتر گردد.

مقصد اساسی از ایجاد این اداره مدیریت اراضی دولتی به شمول اندازه گیری و مطالعه دقیق، ترتیب زمین های آبیاری، و تقسیم اراضی دولتی به دهقانان واجد شرایط و سرمایه گذاری در زراعت بود، تا باشد تولیدات زراعتی بیشتر گردد و مواد خوراکی داخلی از گرسنگی و فقر در کشور جلوگیری نماید.

بعد از تشکیل اداره اراضی تمام مامورین اسبق املاک و کادستر از کار مرخص شده و بجای آن بیش از ۲۵ نفر جوان به کار گماشته شدند. این اداره مستقل توسط یک هیات مدیره رهبری میشد که در راس آن وزیر زراعت و آبیاری قرار داشت. این اداره از توجه خاص وزارت و موسسات مدد رسانی برخوردار بود. همه امید وار بودند تا این اداره بالاخره وظیفه اصلی خویش یعنی توزیع زمین های دولتی را به دهقانان و سرمایه گذاران عملی سازد. این اداره در طی تقریباً کار ده ساله خویش بیش از بیست میلیون دالر کمک بدست آورده و تعداد پرسونل خویش را به بیش از ۴۰۰ نفر رسانید. در جریان اخذ کمک های مالی (گرننت ها) این اداره دو الی سه بار پالیسی های خویش را ترتیب داده و جهت ارتقای ظرفیت مامورین خویش تریننگ ها و سفر های زیادی را سازماندهی نموده است. یکی از پروژه هاییکه اداره کمک های ایالات متحده امریکا (USAID) به آن بیش از ۹۰ میلیون دالر پرداخت به نام ریفورم زمین در افغانستان یا (LARA) از جانب شرکت خصوصی امریکایی تیترا تیک (TETRATECH) عملی گردید. شرکت تیترا تیک یکی از شرکت های فعال در افغانستان است و پول های گزاف را از دولت امریکا و بانک جهانی جهت عملی نمودن پروژه های بزرگ بدست میآورد. اکثر پروژه های این شرکت با وجود پول گزاف کار های بس کوچک را در پی داشته است. بطور مثال یکی از اجزای بزرگ پروژه ریفورم زمین کمک رسانی به اداره اراضی جهت تقویه ظرفیت و اجاره طویل المدت زمین به دهاقین بود. جز دوم پروژه ۹۰ میلیون دالری عبارت بود از ترمیم و سرسبزی پارک های شهر کابل. معلومات دقیق در مورد مقدار کمک مالی به اداره اراضی موجود نیست، ولی به اساس پروپوزل ابتدایی این اداره بیش از پانزده میلیون دالر تنها به اداره اراضی اختصاص داده شده بود.

د پانو شمیره: له ۱ تر ۳

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی دلیکنیزی بنی پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له الیرلو مخکې په خیر و لولی

بعد از انتخابات سال ۲۰۱۴ ریاست جمهوری اداره اراضی با ارائه راپور های مجلل و با ارقام توانست مانند برخی از ادارات و اراکین دیگر خود را به نمایش بگذارد و مورد توجه رئیس جمهور جدید قرار گیرد.

در افغانستان بیش از ۶ میلیون هکتار زمین دولتی موجود است که در هفت کتگوری تقسیم شده است. اکثر زمین های دولتی بکر و بایر اند و به نسبت بی توجهی و بی کفایتی دولت های افغانستان از کشت باز مانده اند. دولت های قبل نیز نتوانسته اند تا جهت مدیریت بهتر زمین ها را به دهاقین، کوپراتیف ها و یا اشخاص بطور دایمی و یا اجاره طویل المدت بدهد. ایجاد اداره ملی اراضی به این امید صورت گرفت تا نخست زمین های دولتی به دهقانان و کسانیکه بالای آن کار و سرمایه گذاری میکنند توزیع گردد.

بیباید ببینیم که اداره اراضی طی پنج سال گذشته حیات خویش تا کدام حدی به این مقصد نایل آمده است.

به اساس گزارش اداره سرمایه گذاری در افغانستان اداره اراضی تا تنها ۳۲ هزار هکتار زمین را برای سرمایه گذاران در پنج سال گذشته به اجاره داده است. بیشتر از ۷۰٪ این اراضی به شرکت های خصوصی داده شده است. به گمان اغلب زمین هایی که از یک اداره دولتی به اداره دولتی دیگر داده میشود نیز در این رقم شامل است. این رقم ۰/۵٪ زمین های موجود تحت اجاره طویل المدت را تشکیل میدهد. و اما قسمت بزرگ این ۳۲ هزار هکتار به اشخاص و شرکت های خصوصی داده شده است که هویت این اشخاص و شرکت ها تا بحال به سمع عامه نرسیده است. لازم است تا اداره اراضی لیست اشخاص و شرکت هایی را که زمین های دولتی را برایشان به طور طویل المدت (۵۰ سال) به اجاره داده است نشر نماید. قابل یاد آوریست که اجاره طویل المدت به معنی استفاده دایمی از زمین میباشد. بعد از پنجاه سال ورثه شخص و یا شرکت میتواند آنرا به حیث میراث تصاحب نماید.

حالا که فهمیدیم اجراء اداره اراضی با وجود مدیران باسواد و تحصیل کرده و با وجود منابع هنگفت مالی نتوانسته است اراضی دولتی را مدیریت کند بیباید بفهمیم که چرا رئیس جمهور این اداره را که ذاتاً مربوط وزارت زراعت و آبیاری میشود به وزارت شهر سازی واگذار نموده است.

باید یاد آور گردید که اداره اراضی به حیث یک اداره نیمه مستقل و دارای یک هیات مدیره تشکیل گردید که وزارت زراعت و آبیاری رول مهم تری نسبت به بقیه وزارت خانه های سکتوری داشت، چون اکثریت مطلق اراضی کشور اراضی زراعتی للمی، باغی، چراگاه و جنگلی میباشد.

دلایل انتقال اداره اراضی به وزارت امور شهر سازی

از لحاظ کاری و اداری وزارت امور شهر سازی تنها و تنها میتواند عارض مقدار کم زمین بخاطر ایجاد شهرک ها در ولایات کشور باشد. تقاضای وزارت امور شهر سازی حتی به یک فیصد زمین های دولتی کشور نه میرسد. از جانب دیگر وزارت امور شهر سازی درین اواخر مدیریت اجرای تمام پروژه های ساختمانی دولتی و تحصیلی را طی فرمان جداگانه رئیس جمهور بدست آورد که از این جانب اجرای پروژه های دولتی از لحاظ کمی و کیفی صدمه دیدند. اینک رئیس جمهور یک اداره دیگر را به وزارت امور شهر سازی علاوه نمود که وظیفه توزیع بیش از ۶ میلیون هکتار زمین را خواهد داشت. درین جا دو سوال پیدا میشود. نخست: آیا ادارات دیگر مانند وزارت زراعت و آبیاری که رابطه مستقیم با اراضی دولتی دارد درین مورد نظر رسمی خویش را ابراز نموده است یا خیر؟ چنان به نظر میرسد که در شرایط کنونی وزیر زراعت و آبیاری توان و اجراء طرح چنین یک سوال بجا را نداشته است. اگر چنین یک نظری طرح شده باشد، اخبار آن در دسترس نیست. دوم: پس چرا اداره اراضی به وزارت دیگری چون وزارت انکشاف دهات و یا وزارت مالیه انتقال نه یافت. دلیل را میتوان در شیوه مدیریتی افغانستان کنونی جست. تنها افراد نزدیک و معتمد به رئیس جمهور صلاحیت مهندسی ادارات دولتی را دارند. این به همه میرهن است که در اداره کنونی و تا اندازه بی در ادارات قبلی دولت افغانستان خوش خدمتی و جلب توجه رئیس دولت رول تعیین کننده ای در نصب، تقرر و حتی ایجاد ادارات جدید داشته است، تا تکیه به اظهار نظر های تخصصی و مسلکی. چنان به نظر میرسد که مطالعه دقیق در ادغام اداره اراضی و وزارت امور شهر سازی صورت نگرفته است. دلیل صرفه جویی نیز دلیل موجه نیست زیرا اداره اراضی مقادیر هنگفت مالی را از طریق کمک های مالی خارجی بدست میآورد و درین اواخر تعداد مامورین و آرگاه و بارگاه آن بطور سرسام آور بزرگ شده بود.

حال که اداره اراضی و وزارت امور شهرسازی باهم مدغم شدند چی انتظاری میتوان داشت؟

الف- وزیر فعلی این دو اداره که قبلاً توجه عمیق را به اداره اراضی می‌ذول می‌داشت نخواهد توانست بطور شایده و باید این وظیفه را انجام دهد. وظایف وزارت امور شهر سازی منحصی ساختمان چی دولت افغانستان بیشتر از آن است که تشکیله کنونی این وزارت آن را انجام دهد. در سال گذشته وزارت امور شهر سازی مسؤل تدارکات و مدیریت ساختمان بیش از ۶۰٪ پروژه های انکشافی دولتی بود. در بسا موارد پروسه دیزاین و تحلیل انجیری بخاطر کمبود زمانی مد نظر گرفته نشده است. بطور مثال پروژه های تعمیرات خوست در پنجشیر و از بدخشان در دایکندی کاپی شده اند، بدون آنکه خصوصیات خاک و محیط زیست آن مناطق در نظر گرفته شود. ادغام دو اداره کاملاً مخالف از لحاظ لایحه وظیفوی نه تنها اداره را به کندی میگراید بلکه عواقب منفی آینده را در صورت دوباره جداسازی در قبال خواهد داشت.

ب- چون انتخابات ریاست جمهوری پیشرو است میتوان دو گزینه را پیش بینی نمود. نخست-در صورت پیروزی رئیس جمهور داکتر محمد اشرف غنی در انتخابات وی این بار شامل حکومت وحدت ملی نخواهد شد و به گمان اغلب صلاحیت به مراتب بیشتر خواهد داشت. این از امکان بدور نیست که اداره اراضی دوباره از وزارت امور شهر سازی جدا ساخته شده و یا به یک وزارت دیگری ملحق گردد. در صورت ناکامی رئیس جمهور کنونی در انتخابات چانس بیشتری وجود دارد تا این دو اداره از هم جدا ساخته شوند. در آن صورت بازسازی دوباره اداره و مراجعه به اصل لایحه وظایف این اداره مشکل خواهد بود.

به هر صورت جداسازی و یا ادغام ادارات در دولت های پیشرفته و در حال انکشاف در نتیجه مطالعات عمیق اقتصادی، اجتماعی و مدیریتی صورت میگیرد. چیزی که در حکومت فعلی صورت نگرفته است.

موضوع قابل ملاحظه برخورد شخصیت گرایی یک تعداد چیز فهم در دولت افغانستان است که جهت رشد اداری و صلاحیتی و یا به اصطلاح پیشرفت شخصی به پینه نمودن ارقام و ماست مالی اسناد دست یازیده و توجه رئیس جمهور را جلب مینمایند. مهندسی ادارات دولتی اعم از ایجاد، ادغام، جداسازی و از بین بردن ادارات در پنج سال گذشته این حقیقت را نشان میدهد که ادارات دولت افغانستان نه بخاطر مؤثریت کار بلکه بخاطر ارضای خاطر یک تعداد اراکین نزدیک به رئیس جمهور مهندسی کردند.

در نظام کنونی ریاستی (چون سیستم ریاستی ایالات متحده امریکا که نظام کنونی افغانستان یک کاپی از آن است) نزدیک شدن به محور قدرت و جلب توجه رئیس جمهور میتواند حلال مشکلات افراد اپورتونبست باشد. در هژده سال گذشته افراد بیشماری با استفاده از تخنیک گمراه سازی رئیس جمهور تنها برای رشد شخصیت خویش کار نموده اند و وظیفه ساختمان نظام و خدمات برای اتباع را به آینده ها ماکول نموده اند.

پایان